

13.3. 85 години от рождението на капитан I ранг проф. доктор на науките Емил Стоянов Станчев

На 13 март 2015 г. се навършват 85 години от рождението капитан I ранг, професор, доктор на техническите науки Емил Стоянов Станчев. Професор Емил Станчев е роден на 13 март 1930 г. в с. Одърне, Плевенско. След завършване на средно образование постъпва във ВМЕИ, София (сега Технически университет). След завършване на III курс през 1951 г. постъпва във ВНВМУ „Н. Й. Вапцаров“ във втория „студентски“ випуск. Завършва ВНВМУ „Н. Й. Вапцаров“ с отличен успех през 1953 г., заедно с постъпилите през 1948 г. кадети и през 1950 г. – курсанти, след завършено средно образование. Випускът е известен като най-многобройния в историята на Морското училище и с името „Вапцаровски випуск“.

След завършване на Морското училище лейтенант Емил Станчев е назначен за преподавател в училището.

През дългогодишната си преподавателска дейност (до 1979 г.) преподава „Машинно чертане“, „Съпротивление на материалите“, „Термодинамика“, „Теоретични основи на топлотехниката“, „Теория и устройство на кораба“, „Хидродинамика“, „Технология на металите“, „Теория на машините и механизмите“, „Динамика на корабните двигатели“. През 1960 г. проф. Станчев завършва задочно ВМЕИ – София по специалност „Двигатели с вътрешно горене“.

От началото на 60-те години на миналия век започва активната научно-изследователска дейност на проф. Станчев. В катедра „Техническа механика“ с началник талантливия, известен със своите енциклопедични знания

*Капитан I ранг професор
доктор на науките
Емил Стоянов Станчев*

офицер капитан I ранг Цветан Папазов, са създадени условия за провеждане на научни изследвания и повишаване квалификацията на преподавателите. Проф. Станчев е сред първите доценти във ВВМУ (1966 г.), по-късно (1969 г.) защитава кандидатска (докторска) дисертация, през 1977 г. защитава дисертация за получаване на научна степен „доктор на техническите науки“, а през 1978 г. е професор по „Теория на машините и механизмите“. Трудно е в кратко изложение да се освети обширната научна дейност на проф. Станчев, но трябва да се посочи, че той е един от основателите и генерален секретар на Международната федерация по „Теория на механизмите и машините“, основоположник на научното направление „Еластодинамика на машинните агрегати“ в България, създател е на научна школа, която продължава и днес да развива изследванията в областта на динамиката на механичните системи.

Наред с активната и разностранна научна дейност проф. Станчев се извява и като много добър организатор и ръководител на научната и учебната дейност на ВВМУ. От 1969 г. до 1979 г. той е заместник-началник по учебната и научната част на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“.

През есента на 1979 г. капитан I ранг проф. д.т.н. Емил Станчев преминава в запаса. От 15 октомври 1979 г. до неговата внезапна кончина – 25 януари 1985 г., той е ректор на Техническия университет във Варна.

Изброяването на основните събития и дейности от живота на проф. Емил Станчев не могат да представят Човека Емил Станчев. Всички, които са имали щастието да са негови ученици или/и да са работили с него, могат да разкажат за вечната му усмивка, за човешкото му отношение към всеки, за неговия ентузиазъм и целеустременост, за неговата упоритост в достигане на поставените цели и още много други добродетели и качества.

За разностранните интереси на проф. Станчев говори фактът, че той заедно с офицера-преподавател Филип К. Недялков организират за първи път в България през 1962 г. обучение по леководолазно дело. Това обучение на курсанти от ВВМУ продължава и сега.

В знак на признателност за цялостната дейност на капитан I ранг, професор, доктор на техническите науки Емил Стоянов Станчев Академичният съвет на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ решава да се постави негов барелеф в създадената през 2006 г. Алея на преподавателя от Морско училище.

Ще си позволя в края на тази скромна публикация да споделя някои спомени за проф. Станчев, като негов ученик в първите години на преподавателската му дейност и за съвместната работа от 1973 г. до 1979 г., когато бях началник на катедра, а от 1978 г. – пряк негов подчинен като началник на учебния отдел на училището.

Лейтенант, а по-късно старши лейтенант Емил Станчев през периода 1954 – 1957 г. ни преподаваше дисциплините „Съпротивление на материалите“ и „Термодинамика“. Още тогава ние почувствахме неговия интелект и педагогически качества. Беше много доброжелателен и жизнерадостен. През 1957 г. след държавните изпити трябваше да изучаваме две допълнителни дисциплини, за да изпълним изискванията на новите учебни планове за получаване на висше инженерно образование.

Това се налагаше след получаване от ВНВМУ статут на висше специално инженерно училище през лятото на 1956 г. Тези дисциплини бяха „Теория на механизмите и машините“ и „Хидродинамика“. Капитан III ранг Цветан Папазов ни четеше дисциплината „Теория на механизмите и машините“, а старши лейтенант Емил Станчев – „Хидродинамика“. И двамата за първи път преподаваха тези дисциплини, но въпреки сложната материя те излагаха учебния материал разбираемо и интересно. Всички от випуска ни с дълбоко уважение, благодарност и признателност си спомняме за тези две забележителни личности и се гордеем, че сме били техни ученици. Шестнадесет години след завършване на училището се завърнах в него като началник на новосъздадената катедра „Информатика“. Капитан I ранг Емил Станчев беше заместник-началник по учебната и научната част. Първите години от дейността на новата катедра бяха свързани с много трудности. Няма да забравя с какво внимание и подкрепа той се отнасяше към проблемите на катедрата. За нас беше голям шанс, че той беше заместник-началник на училището.

Ще спомена само за един случай в работата, в който той показва своята воля и упоритост в отстояване на своето мнение, независимо от ранга на началниците. По това време имаше Управление „Военноучебни заведения“, начело на което беше генерал. Комисия начело с началника на управлението през 1975 г. или 1976 г. извърши проверка на училището. По време на проверката пред началника на управлението и още няколко полковници трябваше да защитим идеята да се измени коренно един от важните документи във военните училища – класният дневник. Това се налагаше във връзка с разработване от нашата катедра на първата Автоматизирана информационна система в училището. В предлагания от нас дневник цялата информация беше с кодове с числа от десетичната система. Целта беше направо от дневниците да се въвежда информацията в изчислителната машина. Генералът и другите офицери от Управлението бяха категорично против. Капитан I ранг Станчев аргументирано и настойчиво доказваше ползата от въвеждането на новия дневник. През последния ден от проверката на комисията получихме разрешение да въведем новия дневник. В Морското училище и сега се използват същите класни дневници.

Когато през есента на 1978 г. бях назначен на длъжността началник на учебния отдел, кап. I ранг Станчев беше моят пряк началник, когато замествах при негово отсъствие. Не беше изминал и месец от назначаването ми и той излезе в отпуск. Аз изразих безпокойството си, че няма да мога да се справя с двете длъжности. Тогава той ми каза: „Иване, това ще бъде проверка за възможностите ти да се справиш с работата по „метода на потапянето в дълбока вода“. Ако изплуваш – добре, ако не – сърди се на себе си“. Той умееше с чувството си за хумор и своето остроумие да създава приятна обстановка във всяка ситуация. Между другото, показателно беше за него, че към всички се обръщаше с малките им имена.

Спомням си за един хумористичен случай. За началник на училището през 1976 г. беше назначен капитан I ранг Емил Станчев Евтимов, който е известен с двете си имена като Емил Станчев. Така беше известен и Емил Стоянов

Станчев. Затова, когато трябваше да се спомене началникът на училището, се използваше „капитан I ранг Емил Станчев“, а когато трябва да се спомене зам.-началникът по учебната и научната част, се използваше „професор Емил Станчев“.

Ако не се лъжа, през 1979 г., когато проф. Станчев беше зам.-началник, началникът на училището капитан I ранг Емил Станчев получи военно звание „контраадмирал“. Както се полага, началникът беше сменил пагоните си с контраадмиралски.

От отдел „Кадри“ на Щаба на ВМС се получава някакво писмо, в което е написано „контраадмирал Емил Стоянов Станчев“. Професор Станчев усмихнат влиза в кабинета на началника на училището, размахва писмото и казва на началника „Сваляй пагоните и ми ги дай“. Началникът в първия момент не разбира какво става и с недоумение гледаше професора. Той му показва писмото и всички, които бяхме там, усмихнати коментирахме грешката на чиновниците от Щаба на ВМС. Предполагам, че всички, които познаваха професор Емил Станчев и са работили с него, могат да разкажат много незабравими случаи от работата и общуването с него.

Нека в деня, в който капитан I ранг професор доктор на техническите науки Емил Стоянов Станчев щеше да навърши 85 г. да си спомним с благодарност и уважение за големия учен, педагог и човек.

Публикация на сайта на „Морски вестник“ от 13 март 2015 г. (http://morskivestnik.com/compass/news/2015/032015/032015_40.html).

Публикацията е включена в [12].